

ADAM WEYDE

REGULAMIN WOJSKOWY
Z 1698 ROKU

ADAM WEYDE

REGULAMIN WOJSKOWY Z 1698 ROKU

opracowali i przygotowali do druku
Karol Łopatecki i Paweł Krokosz
tłumaczył
Paweł Krokosz

Institut
Badań
nad
Dziedzictwem
Kulturowym
Europy

Białystok 2022

DISSERTATIONES, t. 55

Redaktor serii: Wojciech Walczak

Seria: Corpus Iuris Militaris, pod red. Karola Łopateckiego, tom II

Recenzenci naukowci: dr hab. Maciej Trąbski, prof. UJD,

dr hab. Marek Hałaburda, dr Władimir Artamonow

Redakcja językowa: Zofia Smyk/e-DYTOR

Korekta: Lucyna Jachym, Klaudia Drózdź/e-DYTOR

Indeksy: Zofia Smyk/e-DYTOR

Opracowanie typograficzne: Bogdan Suprun/e-DYTOR

Projekt okładki: Bogdan Suprun/e-DYTOR

Na okładce ilustracja z rękopisu: *Воинский устав, сочиненный генералом Адамом Вейде и посвященный Петру I* (1698 r.), БАН, ф. Библиотека Петра I, П. I Б № 5 (Петр. гал. № 3)

Na wklejce: Moscovia, Parte Occidentale e Parte Orientale dedicata all'Illustrissimo Signore Bartolomeo Sardi, Nobile Luchese, Accademico degli Argonauti, Segretario della M. del Re di Polonia, Generale delle Poste del med. Regno; dal P. Cosmografo Coronelli, [Venetia 1690]

© Copyright by Instytut Badań nad Dziedzictwem
Kulturowym Europy & authors, Białystok 2022

Książka powstała w ramach projektu badawczego Narodowego Centrum Nauki OPUS-16, pt. „Społeczne i gospodarcze znaczenie obozów i garnizonów wojskowych w państwie polsko-litewskim (XVI–XVIII wiek)” (nr UMO-2018/31/B/HS3/00846).

Program Doskonała Nauka –
„Wsparcie monografii naukowych”

Nazwa zadania

Adam Weyde. Regulamin wojskowy z 1698 roku

Kwota dofinansowania: 16 477 zł

Koszt całkowity zadania: 19 857 zł

Podmiot realizujący

Dofinansowano ze środków Ministra Edukacji i Nauki z programu Doskonała Nauka– „Wsparcie monografii naukowych”

Wydawca

www.instytutbadan.eu

Polskie Towarzystwo
Historyczne

ISBN 978-83-64103-62-9

ISBN 978-83-67609-02-9

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. <i>Non omnis moriar</i>	9
2. Okoliczności powstania i źródła inspiracji.....	20
3. Układ wewnętrzny regulaminu	26
4. Zastosowanie regulaminu w praktyce	35
5. Działalność Adama Weyde na polu kodyfikacji praw wojskowych	42
6. Istniejące egzemplarze regulaminu	49
7. Zasady tłumaczenia i opracowania	71

Regulamin wojskowy, zestawiony i poświęcony w 1698 roku Piotrowi Wielkiemu przez generała Weyde	79
--	----

[DEDYKACJA]	81
-------------------	----

[CZĘŚĆ I]

[O STOPNIACH WOJSKOWYCH I ORGANIZACJI WOJSKA].....	89
--	----

Czym mianowicie jest żołnierz	89
-------------------------------------	----

0 rocie piechoty	90
------------------------	----

W rocie piechoty są następujące szarże	91
--	----

Kapitan	92
---------------	----

Porucznik	93
-----------------	----

Chorąży	93
---------------	----

Sierżant	94
----------------	----

Podchorąży	95
------------------	----

Kaptenarmus.....	96
Pisarz rotny.....	96
Lekarz rotny	97
Kapral.....	97
Gefrajter.....	97
Leib-Schütz lub strzelec ochraniający.....	98
Dobosz.....	98
O batalionie.....	99
O pułku piechoty.....	99
W pułku są następujące osoby dowodzące.....	100
Pułkownik.....	100
Podpułkownik	101
Major.....	102
Kwaternistrz pułkowy.....	103
Adiutant pułkowy	103
Oboźny pułkowy.....	104
[Major artylerii].....	104
Profos pułkowy	105
Brygada	106
[Brygadier].....	106
Czym mianowicie jest armia.....	108
Generalissimus lub pełny wojewoda	109
Poniżej, w tym miejscu zostaną po raz kolejny wymienione szarże....	110
Generał piechoty	110
Generał feldcechmajster.....	111
Generał komisarz.....	113
Generał kwaternistrz.....	115
Generał adiutant.....	116
Generał audytor.....	118
Generał inżynier.....	119

[CZĘŚĆ II]	
O ZWYKŁYCH ĆWICZENIACH Z KRÓTKIMI KOMENTARZAMI I UWAGAMI, NA CO NALEŻY ZWRACAĆ UWAGĘ I TROSKĘ.....	121
Muszkietery słuchajcie i zapamiętujcie.....	125
Komendy dotyczące nabijania broni, które wydaje dowódca.....	184
O ręcznych chwytach grenadierskich.....	219
 [CZĘŚĆ III]	
[O ZWROTACH].....	241
 [CZĘŚĆ IV]	
[SPOSÓB PROWADZENIA OGNIA CIĄGŁEGO].....	255
 [CZĘŚĆ V]	
[O WARTACH, JAK NA NIE CHODZIĆ I JAK Z NICH NALEŻY SCHODZIĆ].....	261
 SPIS TREŚCI, CO SIĘ W TEJ KSIĘDZE ZNAJDUJE.....	267
 ANEKS	270
Krótkie zwyczajne nauczanie z dokładniejszym mocniejszym i lepszym wyjaśnieniem (dotyczącym musztry pułków piechoty), jak przy tym postępować i co kapitan, inni dowódcy i podoficerowie mają mieć na baczniu	270
 BIBLIOGRAFIA	286
 WYKAZ SKRÓTÓW	301
 SPIS ILUSTRACJI, RYCIN, TABEL I FIGUR	304

INDEKS NAZWISK	308
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH	315
ADAM WEYDE, <i>1698 MILITARY CHARTER</i> . SUMMARY.....	317
АДАМ ВЕЙДЕ, <i>ВОИНСКИЙ УСТАВ 1698 ГОДА</i> . РЕЗЮМЕ	321